

**საინფორმაციო საკონსულტაციო
სნობარი რევირებისტვის**

ქვემო ქართვი

საინფორმაციო—საკონსულტაციო ცნობარი დევირებისთვის მომზადებული და გამოცემულია სამოქალაქო განვითარების სააგენტოს (CiDA) მიერ.

გამოცემა მომზადებულია პროექტის „იძულებით გადაადგილებული პირების სოციო—ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობა ქვემო ქართლის რეგიონში“, რომელიც „ევროკავშირის“ (EU) მიერაა დაფინანსებული და ხორციელდება პარტნიორი ორგანიზაციების: „მოძრაობა შიმშილის წინააღმდეგ“ (ACF), „სახალხო უნივერსიტეტი გერმანული ასოციაციის საერთაშორისო თანამშრომლობის ინსტიტუტისა“ (dvv international) და „სამოქალაქო განვითარების სააგენტოს“ (CiDA) მიერ.

სარჩევი

I ნაწილი

ქვემო ქართლში სახელმწიფო და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ განხორციელებული პროგრამები:

1.1 სახელმწიფო პროგრამები:

- საქართველოს ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროს ქვემო ქართლის, მცხეთა-მთიანეთისა და კახეთის სამმართველო.
- სოციალური მომსახურების სააგენტო.
- თვითმმართველი ქალაქი რუსთავის მერია.
- ბოლნისის მუნიციპალიტეტის გამგეობა.
- მარნეულის მუნიციპალიტეტის საკრებულო.

1.2 არასამთავრობო ორგანიზაციების პროექტები:

- სამოქალაქო განვითარების სააგენტო (CiDA)
- საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია.
- სიქა - საგანმანათლებლო ინიციატივების ქართული ასოციაცია.
- მარნეულის ახალგაზრდული ცენტრი

1.3 პროფესიული სწავლების პროექტები:

რუსთავის პროფესიული სწავლების ცენტრი „იმედი“

1.4 საერთაშორისო ორგანიზაციების პროექტები:

- „იძულებით გადაადგილებული პირების სოციო-ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობა ქვემო ქართლის რეგიონში“
- „სათემო ცენტრები კონფლიქტით დაზარალებული თემებისათვის საქართველოში“

II ნაწილი

იურისტის რჩევები

III ნაწილი

ფსიქოლოგის რჩევები

IV ნაწილი

ქვემო ქართლში მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციების მონაცემები

V ნაწილი

ქვემო ქართლის რეგიონში ორგანიზებულ სექტორში რეგისტრირებულ დევნილთა სტატისტიკური მონაცემები

VI ნაწილი

ქვემო ქართლის რეგიონში ორგანიზებულ სექტორში მცხოვრებ დევნილთა განსახლების რუქა მუნიციპალიტეტების მიხედვით

I ნაწილი

1.1 სახეივნო პროგრამები:

საქართველოს ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროს ქვემო ქართლის, მცხეთა-მთიანეთისა და კახეთის სამმართველო

დევნილთა რეგისტრაცია და აღრიცხვა ქვემო ქართლის მასშტაბით ხორციელდება საქართველოს ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროს ქვემო ქართლის მცხეთა-მთიანეთისა და კახეთის სამმართველოში. აღნიშნული სამსახურის მეშვეობით, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ შენობა-ნაგებობებში მცხოვრებ თითოეულ დევნილს უფლება აქვს, მიიღოს ინფორმაცია, თუ როდის მოხდება მათი ორგანიზებულ სექტორში გადაყვანა და მათ სარგებლობაში არსებული საცხოვრებელი ფართების საკუთრებაში გადაცემა. ქ. რუსთავში 199 ოჯახს საცხოვრებელი ფართები უკვე რეგისტრირებული აქვს საჯარო რეესტრში. ქ. რუსთავში ორგანიზებულ სექტორში ჩასახლებულ დევნილებს, ყოველთვიურად, სულზე ერიცხებათ 12,98 ლარი დენის გადასახადზე, წყალსა და კანალიზაციის გადასახადზე ერთ სულზე 2,30 ლარი. 2008 წლის აგვისტოს ომის შედეგად დაზარალებულ ოჯახებში განსახლებულ დევნილებს ოჯახზე ერიცხებათ გაზის გადასახადის დანამატი 70 ლარის ოდენობით, ხოლო კოტეჯებში მცხოვრებ ამ კატეგორიის დევნილებს, ერიცხებათ გაზის გადასახადის დანამატი 100 ლარის ოდენობით.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

საქართველოს ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროს ქვემო ქართლის, მცხეთა-მთიანეთისა და კახეთის სამმართველო:

უფროსი: დავით ჭყონია

ტელ: (824) 12 04 44

მის: ქ. რუსთავი, ვახუშტის ქ. №8

სოციალური მომსახურების სააგენტო

სოციალური მომსახურების სააგენტო ახორციელებს სოციალურ პროგრამებს, როგორც დევნილთათვის, ასევე საქართველოში მცხოვრები ნებისმიერი მოქალაქისათვის.

სოციალურ პროგრამაში იგულისხმება სოციალურად დაუცველთა ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში რეგისტრაცია (რაც 2010 წლის 01 ივნისიდან ახალი წესებით რეგულირდება), პენსიის დანიშვნა სტაჟისა და ნამსახურების მიხედვით. ასევე, ახორციელებს შეზღუდული შესაძლებლობების პირთა დამხმარე საშუალებებით უზრუნველყოფას.

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ნებისმიერი სტატუსის მქონე პირები, სამედიცინო ცნობის საფუძველზე, განცხადებით მიმართავენ სოციალურ სამსახურს, რათა დააკმაყოფილონ მათთვის საჭირო დამხმარე საშუალებებით. სოციალური სამსახური განიხილავს თითოეულ განცხადებას, მოქალაქეები დგებიან აღრიცხვაზე და რიგითობით ხდება თითოეულის დაკმაყოფილება.

საქართველოს მთავრობის 2007 წლის №181 დადგენილებით, იძულებით დევნილი, რომელსაც არ გააჩნია შრომის წიგნაკი, 2007 წლის 1 სექტემბრის მდგომარეობით, ასაკის გამო დანიშნულ პენსიაზე სახელმწიფო ავტომატურად უმატებს პენსიის დანამატს, რომელიც განისაზღვრება შემდეგი წესით:

1. დევნილი მამაკაცებისათვის:	2. დევნილი ქალებისათვის:
ა) 65-დან 67 წლამდე — 2 ლარი.	ა) 60-დან 62 წლამდე — 2 ლარი
ბ) 67-დან 69 წლამდე — 4 ლარი.	ბ) 62-დან 64 წლამდე — 4 ლარი
გ) 69-დან 71 წლამდე — 7 ლარი	გ) 64-დან 66 წლამდე — 7 ლარი
დ) 71 წლიდან ზევით — 10 ლარი	დ) 66 წლიდან ზევით — 10 ლარი

დაზღვევის პროგრამა

თითოეული მოქალაქე, იქნება ეს დევნილი თუ რიგითი მოქალაქე, რომელიც რეგისტრირებულია სიღარიბის პროგრამაში და რომელთა ქულათა საერთო რაოდენობა არ აღემატება 70000, ისინი ავტომატურად რეგისტრირდებიან ქ. რუსთავში მოქმედ სადაზღვევო კომპანია „ირაო“—ში. სახელმწიფომ სოციალურად დაუცველი მოქალაქეების სამედიცინო მომსახურება აღნიშნული სადაზღვევო კომპანიის საშუალებით უზრუნველყო. სახელმწიფო ცენტრალური ბიუჯეტიდან ყოველთვიურად რიცხავს თითოეული მოქალაქისათვის განერილ დაზღვევის თანხას. სადაზღვევო კომპანია საკმაოდ სრულყოფილ მომსახურების პაკეტს სთავაზობს სოციალურად დაუცველ მოქალაქეებს, რომლებიც სარგებლობენ სადაზღვევო პოლისით, რაც გულისხმობს:

- ა) გადაუდებელ ოპერაციას სრული დაფინანსებით.
- ბ) სტაციონალურ მკურნალობას სრული დაფინანსებით.
- გ) ექიმის უფასო კონსულტაციას.
- დ) მედიკამენტებით უზრუნველყოფას 80% ფასდაკლებით.
- ე) სტომატოლოგიურ მომსახურებას.
- ვ) მშობიარობის დაფინანსებას სრულად.

თვითმმართველი ქალაქი რუსთავის მერია

1. ქალაქ რუსთავში რეგისტრირებულ დევნილ ოჯახთა ბავშვები 100%-ით გათავისუფლებული არიან ბალის გადასახადისაგან.
2. რუსთავში რეგისტრირებულ დევნილთათვის პროგრამა “იძულებით გადაადგილებულ პირთა დაკრძალვის ხარჯი”- ს ფარგლებში, გათვალისწინებულია სარიტუალო თანხა 100 ლარის ოდენობით.
3. “მინიმალური სასურსათო პროგრამა” — დევნილთა ოჯახებს, მათი მატერიალური მდგომარეობის გათვალისწინებით, გადაეცემათ კვების ტალონები, რომელიც გამოიყენება სახელმწიფოს მიერ შექმნილ უფასო სასადილოებში;
4. “სოციალურად დაუცველი მოქალაქეების ინდივიდუალური დახმარების პროგრამა” (კომუნალურ გადასახადებზე ერთჯერადი შეღავათი), რაც გულისხმობს გაზზე, დენზე, წყალსა და კანალიზაციაზე ერთჯერად ფულად დახმარებას ინდივიდუალურად მიმართვიანობის საფუძველზე. ფულადი დახმარება გაცემა 100 ლარის ფარგლებში.
5. “მედიკამენტებით დახმარების პროგრამა”, რომელიც ხორციელდება ინდივიდუალურად მიმართვიანობის საფუძველზე, გულისხმობს სოციალურად დაუცველ დევნილებზე ფულადი დახმარების 100 ლარის ფარგლებში გაცემას.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტის გამგეობა:

1. მოსახლეობის სამედიცინო უზრუნველყოფა

ადგილობრივი ბიუჯეტიდან გამოყოფილია თანხები შემდეგი კატეგორიის ბოლნისის მუნიციპალიტეტის მცხოვრებლებისთვის სამედიცინო უზრუნველყოფად: სოციალურად დაუცველი პირები, რომელთა სარეიტინგო კატეგორია 10000 ქულაზე ნაკლებია და არ აქვთ სადაზღვევო პოლისი და მათი ოჯახის ორსული წევრები, იძულებით გადაადგილებული პირები და მათი ოჯახის ორსული წევრები, ომისა და სამხედრო ძალების მონაწილეები და მათთან გათანაბრებული პირები, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ონკოლოგიური ავადმყოფი, ობოლი არასრულწლოვანი ბავშვები, ფსორიოზით დაავადებული პირები, ლეიშმანიოზით დაავადებული ბავშვები. ზემოაღნიშნული მოქალაქეები, ერთჯერადად მიმართვიანობის გზით, ფინანსდებიან ადგილობრივი ბიუჯეტიდან. კერძოდ: 300 ლარამდე ხდება მთლიანი დაფინანსება, ხოლო 300 ლარის ზემოთ, ნებისმიერი სამედიცინო უზრუნველყოფა ხორციელდება მთლიანი თანხის 70%, მაგრამ თანხა არ უნდა აღემატებოდეს 700 ლარს.

2. სარიტუალო თანხებით უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტში მცხოვრები ვეტერანების, იძულებით გადაადგილებული პირების და მარტოხელა უპატრონო მოქალაქეებისათვის გამოყოფილია ფულადი დახმარება 250 ლარის ოდენობით.

3. კომუნალური და საყოფაცხოვრებო პრობლემების მოგვარება

მუნიციპალიტეტში მცხოვრები იძულებით გადაადგილებული პირებისთვის გამგეობა ითვალისწინებს კომუნალურ და საყოფაცხოვრებო პრობლემებს. ამ კატეგორიის მოქალაქეები ერთჯერადად მიმართვიანობის გზით, იღებენ ფულად დახმარებას კომუნალური და საყოფაცხოვრებო პრობლემების მოსაგვარებლად.

4. მუნიციპალური ტრანსპორტით მომსახურების უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტში მცხოვრები პედაგოგები და იძულებით გადაადგილებული პირები უფასოდ და მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა 50%-ით უზრუნველყოფილია მუნიციპალური ტრანსპორტის მომსახურებით.

5. სასმელი წყლით უზრუნველყოფა

მუნიციპალიტეტში მცხოვრები იძულებით გადაადგილებული პირები და სოციალურად დაუცველი მოსახლეობა, რომელთა სარეიტინგო ქულა 70000-ზე ნაკლებია, გათავისუფლებულები არიან სასმელი წყლის გადასახადისაგან.

მარნეულის მუნიციპალიტეტის გამგეობა:

1. ხანდაზმულთა სოციალური დაცვა

მარნეულის რაიონში მცხოვრები ნებისმიერი მოქალაქე, რომელსაც შეუსრულდა 100 წელი ან 100 წელზე მეტი ასაკისაა, რაიონის მუნიციპალიტეტისაგან საჩუქრდება 100 ლარით.

2. გარდაცვლილი მეორე მსოფლიო ომის მონაწილეების ოჯახებისათვის გათვალისწინებულია ერთჯერადი ფინანსური დახმარება 250 ლარის ოდენობით.

3. გარდაცვლილ დეენილთა ოჯახებისათვის ერთჯერადი ფინანსური დახმარება გაიცემა 250 ლარის ოდენობით.

4. ოჯახებისა და ბავშვების სოციალური დაცვა

მუნიციპალიტეტში რეგისტრირებულ იძულებით გადაადგილებულ პირთა შობადობის შემთხვევაში, ახალშობილის დასაჩუქრება ხდება მარნეულის მუნიციპალიტეტის მიერ 200 ლარის ოდენობით.

უმწეო მდგომარეობაში მყოფ მოქალაქეებს რაიონის მუნიციპალიტეტი უფასო სასადილოების მომსახურებით უზრუნველყოფს.

ოჯახებს, რომელთაც მინიჭებული აქვთ არაუმეტეს 120 000 ქულისა, გაენწევათ ფულადი დახმარება საოპერაციოდ და წამლების შესაძენად, ანგარიშვაქტურის წარდგენის შემთხვევაში, გადარიცხვით. გადარიცხვა მოხდება მოთხოვნილი თანხის 60%—ით, მაგრამ არაუმეტეს, 600 ლარისა.

არასამთავრობო ორგანიზაციების პროექტები:

1. სამოქალაქო განვითარების სააგენტო (CiDA)

CiDA არის რეგიონული არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომლის ერთ—ერთი სტრატეგიული მიმართულებაა დევნილთა სოციალურ—ეკონომიკური ინტეგრაციის მხარდაჭერა. ამ მიმართულებით ორი პროექტი ხორციელდება:

1. რუსთავში დაფუძნდა არაფორმალური განათლების ცენტრი პროექტის «იძულებით გადაადგილებული პირების სოციო-ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობა ქვემო ქართლის რეგიონში» ფარგლებში, რომელიც ევროკავშირის (EU) მიერაა დაფინანსებული და ხორციელდება პარტნიორ ორგანიზაციებთან ერთად: მოძრაობა შიმშილის წინააღმდეგ (ACF) და სახალხო უნივერსიტეტთა გერმანული ასოციაციის საერთაშორისო თანამშრომლობის ინსტიტუტისა (DVV International).

რუსთავის არაფორმალური განათლების ცენტრის დანიშნულებაა, ხელი შეუწყოს რუსთავში ჩასახლებული იძულებით გადაადგილებული პირების არაფორმალურ განათლებასა და საზოგადოებაში მათ ინტეგრაციას. ამ მიზნით, რუსთავში მცხოვრებ დევნილებსა და რუსთავში მცხოვრებ ადგილობრივ მოსახლეობას შესაძლებლობა აქვთ, არაფორმალური განათლების საშუალებით, აიმაღლონ საკუთარი კვალიფიკაცია, დაეუფლონ ახალ პროფესიებს, მიიღონ სხვადასხვა სახის სამართლებრივი და ფსიქო-სოციალური სახის კონსულტაცია. 2010 წლის ბოლომდე სულ 400 ადამიანი გაივლის გადამზადება ხორციელდება შემდეგ პროფესიებში:

- კომპიუტერი
- ბუღალტერია
- მცირე ბიზნესის მართვა
- მდივან-რეფერენტი
- უცხო ენები
- ხელსაქმე: თეკა, მინანქარი, სტილისტი, დეკორატიული ხელოვნება

ამავე პროექტის ფარგლებში, შეიქმნა ინტეგრაციის ახალგაზრდული კლუბი, სადაც 60—მდე დევნილი და ადგილობრივი ახალგაზრდაა გაერთიანებული. ახალგაზრდები ეუფლებიან დებატების ხელოვნებას, ხვდებიან საინტერესო სტუმრებს, მონაწილეობას ლებულობენ სპორტულ და კულტურულ ღონისძიებებში, წერენ სტატიებს სხვადასხვა თემებზე, რომელთა განთავსება ხდება პროექტის ფარგლებში შექმნილ ინტერნეტ-გვერდზე, მისამართზე: www.youthclub.ge.

2. “იძულებით გადაადგილებულ პირთა ცხოვრების სტაბილიზაციისა და მათი საზოგადოებაში ინტეგრირების პროექტი” ხორციელდება ნორვეგიის მთავრობის საგარეო საქმეთა სამინისტროს დაფინანსებით ქეა ნორვეგიისა და ქეა საერთაშორისო კავკასიაში მიერ. პროექტის განმახორციელებელი პარტნიორია სამოქალაქო განვითარების სააგენტო (CiDA).

პროექტი ქვემო ქართლისა და შიდა ქართლის 20-მდე კომპაქტურ ცენტრში ხორციელდება.

პროექტი მოიცავს 5 კომპონენტს:

1. შემოსავლების გენერირება:
  - მექანიზატორთა ჯგუფების მხარდაჭერა
  - მცირე ბიზნეს-გრანტები დევნილი ქალებისთვის
  - არსებული ბიზნესის გაფართოება დევნილთა დასაქმების მიზნით
2. ინფრასტრუქტურის განვითარება
3. სამოქალაქო საზოგადოების განვითარება
4. ბავშვებისა და ახალგაზრდების მდგრადი განვითარება
5. ადგილობრივი მმართველობის გაძლიერება

საკონტაქტო ინფორმაცია:

ზვიად დევდარიანი
დირექტორი

მისამართი: ქ. რუსთავი, ფიროსმანის ქ. № 9/1
ტელ: (824) 15 88 22; 14 24 34

Info@cida.ge
www.cida.ge

2. საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის რუსთავის ოფისი

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის რუსთავის ოფისი დაარსდა 1995 წლიდან და დღემდე აგრძელებს ქვემო ქართლის მასშტაბით შემდეგ საქმიანობებს:

სოციალურად დაუცველ ფენებსა და იძულებით გადაადგილებულ პირებს უწევს კონსულტაციებს, ეხმარება განცხადებების, საჩივრებისა და სარჩელების მომზადებაში. ახორციელებს წარმომადგენლობას სასამართლოს ნებისმიერ ინსტანციაში.

ენევა გავლით კონსულტაციებს ქვემო ქართლის რეგიონში, სადაც ხვდება როგორც ქართულენოვან, ისე არაქართულენოვან მოსახლეობას. უწევს იურიდიულ კონსულტაციებს, ადგილზე სწავლობს თითოეულის პრობლემას და, საჭიროებისამებრ, ახორციელებს სასამართლოს ყველა ინსტანციაში მათი უფლებების დაცვას.

ეს მომსახურება უფასოა.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

ხელმძღვანელი: ეკატერინე ფავლენიშვილი

მისამართი: ქ. რუსთავი, კოსტავას № 15ა-5

ტელ: (824) 15-53-37; ფაქსი: (824) 14 05 66

www.gyla.ge

3. სიქა-საგანამანათლებლო ინიციატივების ქართული ასოციაცია

სიქა დაარსდა 1999 წელს, სხვადასხვა ორგანიზაციებისა და პროგრამების ფარგლებში მომზადებული მწვრთნელების მიერ, როგორც რუსთავის მშობელთა და მასწავლებელთა ასოციაცია.

სიქა ახორციელებს შემდეგ საქმიანობას: ატარებს და ორგანიზებას უკეთებს ტრენინგებს, სემინარებს, კონსულტაციებს, კონფერენციებს, სამუშაო შეხვედრებს; ეწევა საგანმომცემლო საქმიანობას; აწყობს მასობრივ და საქველმოქმედო ღონისძიებებს;

2010 წ. აპრილი — „ახალგაზრდების პიროვნული განვითარების კურსი“ — პროექტის ტრენინგ-კურსის სამიზნე ჯგუფი იყო რუსთავის ახალგაზრდობა (მათ შორის, დევნილები), რომელთაც ტრენინგის განმავლობაში აიმაღლეს უნარები ანალიტიკურ აზროვნებაში, დამოუკიდებლად სწავლის უნარი, მენარშეობა, კომუნიკაციის უნარი და სხვა.

2010 წ. აპრილი— ივნისი, განხორციელდა პროექტი „ერთად, საერთო რეალობაში“. პროექტის მიზანია, გარდაბანში მცხოვრები დევნილი ახალგაზრდების ინტეგრაციისა და სამოქალაქო ჩართულობის ხელშეწყობა ადგილობრივ თანატოლებთან დაახლოებისა და მათთვის ახალი უნარ-ჩვევების შექმნის გზით. პროექტში ჩართულია გარდაბნის 40 მოსწავლე, მათ შორის: 14 დევნილი, 13 ადგილობრივი ქართველი და 13 აზერბაიჯანელი მოსწავლე და ერთი დევნილი პედაგოგი.

პროექტი მხარდაჭერილია „იძულებით გადაადგილებულ პირთა ცხოვრების სტაბილიზაციისა და მათი საზოგადოებაში ინტეგრირების პროექტის“ (SIIMS), ფარგლებში, რომელსაც ნორვეგიის მთავრობის საგარეო საქმეთა სამინისტროს დაფინანსებით ახორციელებენ ქვა ნორვეგია, ქვა საერთაშორისო კავკასიაში. ადგილობრივი განმახორციელებელი პარტნიორია — სამოქალაქო განვითარების სააგენტო (CiDA).

საკონტაქტო ინფორმაცია:

ცირა თავშავიძე

მისამართი:

ქ. რუსთავი, მეგობრობის გამზ. 12/56

ტელ: 15 13 58; 12 20 45

ელ-ფოსტა: ngo.siqa@gmail.com, info.siqa@gmail.com

ვებ. გვერდი: www.siqa.org.ge

4. მარნეულის ახალგაზრდული ცენტრი

World Vision საქართველოს წარმომადგენლობამ, ევროკავშირის დაფინანსებით, დაარსა ახალგაზრდული ცენტრების კავშირი საქართველოში (ABNM), არასამთავრო ორგანიზაცია, რომელმაც რეგისტრაცია 2007 წლის 4 აპრილს გაიარა, აერთიანებს ოთხ ცენტრს ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ რეგიონებში, ერთ-ერთი მარნეულშია. ამჟამად, მარნეულის ახალგაზრდული ცენტრი ახორციელებს პროექტს - „მყარი კომუნიკაცია ეფექტური ინტეგრაციისთვის“, რომელიც ითვალისწინებს მარნეულის მუნიციპალიტეტში დევნილი და ადგილობრივი ახალგაზრდების ინტეგრაციას.

პროექტი დევნილი და ადგილობრივი (მათ შორის, ეროვნული უმცირესობები) ახალგაზრდებისთვის ითვალისწინებს: სპორტულ და ინტელექტუალურ პროგრამებს, შეხვედრებს, დებატებს, ექსკურსიებს.

პროექტი მხარდაჭერილია „იძულებით გადაადგილებულ პირთა ცხოვრების სტაბილიზაციისა და მათი საზოგადოებაში ინტეგრირების პროექტის“ (SIIMS), ფარგლებში, რომელსაც ნორვეგიის მთავრობის საგარეო საქმეთა სამინისტროს დაფინანსებით ახორციელებენ ქეა ნორვეგია, ქეა საერთაშორისო კავკასიაში. ადგილობრივი განმახორციელებელი პარტნიორი — სამოქალაქო განვითარების სააგენტო (CiDA).

საკონტაქტო ინფორმაცია:

ზაურ დარგალი

მისამართი:

გარდაბანი, ერეკლე ქ. № 6

ტელ: 855 20 67 44

ელ—ფოსტა: zaurdargalli@yahoo.com

პროფესიონალი სასწავლებლის პროექტები:

რუსთავის პროფესიული სწავლების ცენტრი „იმედი“

დაფუძნდა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 15.11.07 №1114 ბრძანების საფუძველზე. მისი მიზანია, წარმოების თანამედროვე აღჭურვილობისა და ტექნიკის შესაბამისად, მათი განვითარების პერსპექტივის გათვალისწინებით, ფორმალური საგანმანათლებლო საქმიანობის განხორციელება და კვალიფიციური, სერტიფიცირებული სპეციალისტების მომზადება.

ცენტრის ძირითადი მომხმარებლები არიან საბაზო და საშუალო განათლების მქონე ახალგაზრდები, დაბალ კონკურენტუნარიანი სხვადასხვა პროფესიის ზრდასრული მოსახლეობა და დროებით უმუშევრები.

2009—2010 სასწავლო წლისათვის განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში შესათანხმებლად დამატებით წარდგენილია შემდეგი პროგრამები: გზის მშენებელი, შავი და ფერადი ლითონების სამსხმელო წარმოების მეყალიბე, ელექტრო-აირშემდუღებელი, სამღებრო საქმე, კერამიკის დამამზადებელი, კვების პროდუქტების ანალიზის ლაბორანტი, მედლა.

2008—2009 სასწავლო წელს სტილისტების ჯგუფმა აქტიური მონაწილეობა მიიღო მერიისა და საკრებულოს მიერ ორგანიზებულ, სოფელ კოდაში დევნილი მოსახლეობისათვის მონყობილ საქველმოქმედო აქციაში. ასევე, სისტემატური ხასიათი ჰქონდა მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა სახლის აღსაზრდელებისა და აღმზრდელების, მოხუცებულთა სახლის “ქსენონი” და ყოფილ მე-13 ბაღში მყოფი დევნილების მომსახურებას.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მისამართი: ქ. რუსთავი, გაგარინის № 2ა

ტელ: 8 (24) 19 29 92

info@imedi.vet.ge

საერთაშორისო ორგანიზაციების პროექტები:

1. „იძულებით გადაადგილებული პირების სოციო-ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობა ქვემო ქართლის რეგიონში“

პროექტის მიზანია, ხელი შეუწყოს ქვემო ქართლის რეგიონში განსახლებული იძულებით გადაადგილებული პირების (დევენილების და ეკომიგრანტების) სოციო-ეკონომიკურ ინტეგრაციას ახალ თემებში. ამ მიზნის მისაღწევად, მათი ახალი კოლექტიური განსახლების ადგილებში (კოდა, შაუმიანი, ქვემო ბოლნისი, ხიხანი, რუსთავი) ხორციელდება თემის ინფრასტრუქტურის განვითარებაზე, სოფლის მეურნეობის მხარდაჭერაზე, მმართველობის გაუმჯობესებაზე, თემის წევრების დამატებით განათლებაზე და მათ შესაძლებლობათა ზრდაზე ორიენტირებული ღონისძიებები.

პროექტის მთავარ სამიზნე ჯგუფს შეადგენენ აღნიშნულ სოფლებში ჩასახლებული იძულებით გადაადგილებული პირები და ადგილობრივი თემის წარმომადგენლები. პროექტის ბენეფიციართა შორის იქნებიან ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლებიც.

პროექტის ფარგლებში, მოძრაობა შიმშილის წინააღმდეგ (ACF) კოდის, შაუმიანის, ქვემო ბოლნისისა და ხიხანის თემებში, ადგილობრივ მოსახლეობასთან (თემის განვითარების ჯგუფებთან) მჭიდრო თანამშრომლობით, ახორციელებს სხვადასხვა ინფრასტრუქტურულ პროექტებს და სოფლის მეურნეობის მხარდაჭერის პროგრამას.

გერმანულმა DVV International-მა, თეთრიწყაროსა და მარნეულის მუნიციპალიტეტებთან თანამშრომლობით, კოდასა და შაუმიანში დააფუძნა სათემო განათლების ცენტრები. აღნიშნულ ცენტრებში ადგილობრივ და იძულებით გადაადგილებულ მოქალაქეებს (ნებისმიერი ასაკის) შეუძლიათ სხვადასხვა უფასო საგანმანათლებლო და საკონსულტაციო მომსახურების მიღება: კომპიუტერის, ენების, პროფესიული მომზადებისა (სახელობო) და პიროვნული განვითარების კურსების გავლა; კონსულტაციების მიღება სამართლებრივ და სოციალურ საკითხებზე; ახალგაზრდულ პროგრამაში მონაწილეობა და სხვა.

CiDA განახორციელებს ანალოგიურ საქმიანობას თვითმმართველ ქალაქ რუსთავში.

«იძულებით გადაადგილებული პირების სოციო-ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობა ქვემო ქართლის რეგიონში» ფარგლებში, მხარდაჭერილია ევროკავშირის (EU) მიერ და ხორციელდება პარტნიორ ორგანიზაციებთან ერთად: მოძრაობა შიმშილის წინააღმდეგ (ACF) და სახალხო უნივერსიტეტთა გერმანული ასოციაციის საერთაშორისო თანამშრომლობის ინსტიტუტისა (DVV International) და სამოქალაქო განვითარების სააგენტო (CiDA).

საკონტაქტო ინფორმაცია:

თინათინ დკანოსიძე
კოორდინატორი

მისამართი: ქ. რუსთავი, ფიროსმანის ქ. № 9/1
ტელ: (824) 15 88 22; 14 24 34

Info@cida.ge

www.cida.ge

2. „სათემო ცენტრები კონფლიქტით დაზარალებული თემებისათვის საქართველოში“

დევნილთა ადგილობრივ თემებში სოციალურ-ეკონომიკური ინტეგრაციის ხელშეწყობის მიზნით, შეიქმნა სათემო ცენტრი გარდაბანში, სადაც დევნილებს და ადგილობრივ მოსახლეობას შესთავაზებენ მომსახურებების ფართო სპექტრს. მათ შორის, ტრენინგებს (თემის წევრებისთვის, ადგილობრივი მმართველებისთვის და მომსახურების ადგილობრივი მიმწოდებლებისთვის), თემის მობილიზებას და თანამონაწილეობის პროცესით შერჩეული პროექტების დაფინანსებას.

სათემო ცენტრები ატარებენ კულტურულ-გასართობ ღონისძიებებს, ეხმარებიან დევნილებს საინფორმაციო ტექნოლოგიებზე ხელმისაწვდომობაში. შეიქმნა ფორუმები აზრთა გაზიარებისათვის მოსახლეობის დევნილ და არადევნილ ჯგუფებს შორის.

უფრო ზუსტად, სათემო ცენტრები უზრუნველყოფენ შემდეგ მომსახურებებს:

- კომპიუტერული კურსები
- ინტერნეტ-კაფე
- ცეკვის წრე
- ხელოვნების წრე
- სათემო კინოთეატრი
- ახალგაზრდული კლუბები.
- ბავშვთა გამოფენები და კონცერტები.
- ტრენინგები ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლების, ხელმძღვანელი პირებისა და მომსახურების მიმწოდებლებისათვის.
- პროგრამის მსვლელობისას თითოეულ თემში დაფინანსდება 3-5 პროექტი.

პროექტის ხანგრძლივობა არის 18 თვე. პროექტს ეყოლება 13 600 პირდაპირი ბენეფიციარი, 3400 - თითოეულ სათემო ცენტრში. პროექტს ეყოლება 3100 ბავშვი ბენეფიციარი.

პროექტს ახორციელებს ფედერაცია „გადავარჩინოთ ბავშვები“ პარტნიორ ორგანიზაციასთან საქველმოქმედო—ჰუმანიტარული ცენტრი „აფხაზეთი“ (CHCA) ერთად.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მალხაზ ლატარია

საქველმოქმედო ჰუმანიტარული ცენტრი „აფხაზეთი“

ქ. გარდაბანი, ლესელიძის ქ. №6, ბ. №5

ტელ: (8272) 2-20-88

ელ. ფოსტა: makho.lataria@gmail.com

ვებ გვერდი: <http://ccig.org.ge>

II ნაწილი

იურიდიული რჩევები:

- **ვარ რევირი, მუსრს, რამენიშნოს პენსია სტაჟისა და ნამსახურების მიხედვით, მაგრამ არ მაქვს შრომის წიგნაჟი. როგორ მოვუქცე?**

უპირველეს ყოვლისა, აღნიშნულთან დაკავშირებით უნდა მიმართოთ სოციალური მომსახურების ცენტრს. იმ შემთხვევაში, თუ სოციალური მომსახურების ცენტრმა უარი გითხრათ სტაჟისა და ნამსახურების მიხედვით პენსიის დანიშვნაზე, მაშინ უნდა მიმართოთ აფხაზეთის მთავრობას განცხადებით, ხომ არ მოეპოვებათ ინფორმაცია იმ ორგანიზაციის შესახებ, სადაც თქვენ მუშაობდით. თუ აღნიშნულმა სამსახურმაც წერილობითი უარი განაცხადა ინფორმაციის არარსებობის გამო, მაშინ ადმინისტრაციული სარჩელით მიმართავთ აფხაზეთის სასამართლოს და თქვენი შრომის სტაჟი სასამართლო გადაწყვეტილებით დაადგინდება.

- **ვის უნდა მივმართო, თუ სამკვიდროს მიღების კანონით რა რევირი ვაპაზი ვერ მივიღე მეკვიდრობა?**

იმ შემთხვევაში, თუ ვერ მიიღეთ სამკვიდრო კანონით დადგენილ ექვსთვიან ვადაში, უნდა მიმართოთ სანოტარო ბიუროს სამკვიდროს მიღებაზე ფაქტობრივი ფლობით, თუ სანოტარო ბიურო უარს გეტყვით სამკვიდროს მიღებაზე ფაქტობრივი ფლობით, მაშინ თქვენ უნდა მიმართოთ იმ სასამართლოს, სადაც მდებარეობს სამკვიდრო ან იმ სასამართლოს, სადაც ხართ რეგისტრირებული. სასამართლოზე უნდა დაადასტუროთ, რომ სამკვიდროს მიღების ვადა საპატიო მიზეზით გაუშვით და მოითხოვოთ სამკვიდროს მიღების ვადის გაგრძელება.

- **ჩემსხელთარსებურ ბინის ორქერში შეკრომით არის რაფიქსირებული ჩემი სახელი, რის გამოც, ვერ ვახოტყიერებ ბინის პრივატისაზაკას. ვის მივმართო?**

თუ თქვენს ხელთ არსებულ საკუთრების უფლების მქონე დოკუმენტში (ბინის ორქერში) მოხსენიებული თქვენი სახელი არ ემთხვევა თქვენსხელთარსებულ სხვა დოკუმენტში არსებულ სახელს, მაშინ უნდა მიმართოთ ადგილობრივ თვითმმართველობის ორგანოს - მერიას, გამგეობას შესწორება შეიტანოს თქვენსხელთარსებულ საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტში შეცდომით დაფიქსირებულ თქვენს სახელში. თუ შესაბამისი ორგანო უარს იტყვის შესწორების შეტანაზე, მაშინ თქვენ უნდა მიმართოთ სასამართლოს და მოითხოვოთ იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის-კუთვნილების ფაქტის დადგენა, რომ საკუთრების უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი ნამდვილად თქვენ გეკუთვნით.

- ვარ აფხაზეთიდან რევნირი. შესაბამისად, ხელთ მქვს აფხაზეთში გაკეპული ქორწინების მონაშობა, რომელიც საქართველოში ვერ ვიყენებ. როგორ მოვიქცე?

ვინაიდან, აფხაზეთში არ ვრცელდება საქართველოს იურისდიქცია და საქართველოში არც არსებობს აფხაზეთის არქივი, ამიტომ თითოეულმა დევნილმა ქორწინების რეგისტრაციის ფაქტის დასადაგენად, განცხადებით უნდა მიმართოს იმ ქალაქის ან რაიონის სასამართლოს, სადაც რეგისტრირებულია იძულებით გადაადგილებული პირის—დევნილის მონაშობით. განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს:

- ა) პირადობის მონაშობა (ასლი)
- ბ) დაბადების მონაშობა (ასლი)
- გ) დევნილის მონაშობა (ასლი)
- დ) ქორწინების მონაშობა (ასლი)
- ე) პირადობის მონაშობა (ასლი)

საქართველოს კანონმდებლობით, იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლოს მიმართავს იძულებით გადაადგილებული პირი—დევნილი, მაშინ თავისუფლდება ნებისმიერი სასამართლო ხარჯისაგან.

- ჩემს 78 წლის ქვას, რომელიც არის რევნირი, აღმოჩნდა, რომ დაბადების მონაშობა ცხინვალში აქვს აკრეფული, როცა პრეზიდენტმა ექმნება პენსიის მიღებაზე. როგორ უნდა მოვიქცე და ვის უნდა მიმართოს?

ვინაიდან, ცხინვალის ტერიტორიაზე, დღეის მდგომარეობით, არ ვრცელდება საქართველოს იურისდიქცია, ამიტომ ცხინვალში გაცემული დაბადების მონაშობა ძალადაკარგულად ითვლება საქართველოში. ამასთან, საქართველოში არ არის გადმოტანილი ცხინვალის არქივი, სწორედ ამ საფუძველით, მოქალაქემ განცხადებით უნდა მიმართოს იმ ქალაქის ან რაიონის სამოქალაქო რეესტრის სააგენტოს, სადაც რეგისტრირებულია დევნილის მონაშობით და მოითხოვოს დაბადების რეგისტრაციის ფაქტის დადაგენა. განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს შემდეგი დოკუმენტები:

- ა) პირადობის მონაშობა (ასლი)
- ბ) ქორწინების მონაშობა (ასლი)
- გ) შრომის წიგნაკი (ასლი)
- დ) დევნილის მონაშობა (ასლი)
- ე) ორი მონაშობის პირადობის მონაშობა (ასლი)

კანონით დადგენილი ერთიანი ვადის გასვლის შემდგომ, ჩატარდება ადმინისტრაციული წარმოება და დადგინდება პირის იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის—დაბადების ფაქტის რეგისტრაცია, რომლის შემდგომაც გაიცემა დაბადების მონაშობა.

III ნანილი

ფსიქოლოგიის რჩევები

- **გამეხმარეთ, მგონი, ეკპრესიაში ვარ. რიხხანს ვერ ვხვდები, რა მჭირს, ამ ბოლო წმინდა, აპათიური გავხვი და არაფერი არ მაინტერესებს. არ მაქვს სურვირი, აქმიანებს ვეკონსუალთ ან რამე ვაკეთო. შევამჩნიე, რომ ასეთი რამ, უფრო ხშირად ზამთარში და გაზაფხულში შემართება ხორმი. ეს მგომართობა ძალიან მიშრის ხერს ნორმალურ ცხოვრებაში.**

თუ ერთ დღეს, თქვენ გაიღვიძეთ და გააცნობიერეთ, რომ ცხოვრება უაზრო რამეა, თუ გრძნობთ, რომ ველარაფერს ველარ შეცვლით, რადგანაც მომავალს აზრი არ აქვს და თუ არანაირი ინტერესი აღარ გაქვთ იმის მიმართ, რაც მანამდე სიამოვნებას განიჭებდათ, მაშინ გაანალიზეთ რა გჭირთ. შესაძლებელია, რომ სწორედ დეპრესიასთან გვეკონდეს საქმე. არსებობს ეგრეთწოდებული სეზონური დეპრესიაც, რომელიც წლის კონკრეტულ პერიოდში იჩენს თავს. როგორიცაა - შემოდგომა, ზამთარი და გაზაფხული.

ჩვენ ხშირად ვიყენებთ სიტყვას „დეპრესია“, როდესაც ხასიათზე არ ვართ, მაგრამ დეპრესია, უბრალოდ ცუდ ხასიათზე ყოფნა კი არ არის, არამედ დაავადებაა. მისი ძირითადი სიმპტომებია: ნეგატიური განწყობა, სევდა და დათრგუნულობა, გუნებისა და თვითშეფასების გაუარესება, ცხოვრების ინტერესის დაკარგვა, კონცენტრაციის დაქვეითება, დაბალი თვითშეფასება, ფიქრები თვითმკვლელობაზე, უძილობა.

სანამ ფსიქოანალიტიკოსს წამლის გამოსანერად მიმართავთ, შეეცადეთ, თავად მოაგვაროთ პრობლემა და დაძლიოთ ეს მდგომარეობა:

- გაზარდეთ ძილის ხანგრძლივობა. ძილი საუკეთესო წამალია. როგორც წესი, დეპრესიაში მყოფ ადამიანებს ცოტა სძინავთ და ამით კიდევ უფრო იძძიმებენ მდგომარეობას.
- ეცადეთ, დღი ხნის განმავლობაში არ დარჩეთ მარტო. მეტი დრო გაატარეთ სხვებთან, გაუზიარეთ თქვენი აზრები, თუ გეტირებათ, არ შეიკავოთ ცრემლები.
- ეცადეთ, მეტად გაერთოთ. თქვენი მდგომარეობა უფრო აძძიმდება, თუ სახლში ჩაკეტივით. რაც შეიძლება მეტი დრო გაატარეთ გარეთ. დაკავდით რომელიმე აქტიური სპორტით, გაისეირნეთ, ინახულეთ მეგობრები, იკითხეთ. ნაკლები დრო გაატარეთ ტელევიზორთან.
- ნუ მიიღებთ სერიოზულ გადაწყვეტილებას, ისეთს, როგორიცაა სამსახურის გამოცვლა, განქორწინება და ა.შ. გადადეთ ასეთი ტიპის გადაწყვეტილებები იმ დრომდე, სანამ დეპრესიიდან არ გამოხვალთ და უკეთესად არ იგრძნობთ თავს.
- დაკავდით სპორტით. რეგულარული ფიზიკური დატვირთვა დადებითად მოქმედებს როგორც ფიზიკურ, ისე ფსიქიკურ მდგომარეობაზე.
- ისწავლეთ, იცხოვროთ დღევანდელი დღით. წარსული, როგორც ცუდიც არ უნდა ყოფილიყო, თქვენ ზიანს ველარ მოგაყენებთ, მომავალი კი თქვენს ხელშია.
- ნუ ჩავარდებით უკიდურესობაში კვებასთან მიმართებაში. ერთნაირად უარყოფით შედეგებს იძლევა, როგორც ზედმეტი კვება, ისე შიმშილობა.

- შეცვალეთ ინტერიერი. შეეცადეთ, შეცვალოთ თქვენი გარემო უფრო ნათელი და პოზიტიური განწყობის შემქმნელ ფერებზე.
- დეპრესიის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული მიზეზი დაბალი თვითშეფასებაა. რჩევა იქნება, არ წაუფყენოთ საკუთარ თავს ზედმეტად მაღალი მოთხოვნები და არ მოვახდინოთ წარუმატებლობებზე „ფიქსირება“. რაც მთავარია, ყოველთვის გვახსოვდეს, რომ თუ მუდმივად ცუდის მოლოდინი იქნებით, ის აუცილებლად მოხდება.
- აწარმოეთ დღიური, სადაც ყველა ნეგატიურ და პოზიტიურ აზრებს თუ შთაბეჭდილებებს ასახავთ.
- ხშირად მოუსმინეთ თქვენს საყვარელ სიმღერებს, რომლებიც პოზიტიურ განწყობას ქმნიან და თქვენც აყევით მას.
- გაუკეთეთ თქვენს თავს საჩუქარი.
- მეტი დრო გაატარეთ ბავშვებთან, ეს პოზიტიურ ენერგიას შეგმატებთ.
- სუიციდური აზრების შემთხვევაში, აუცილებლად მიმართეთ ექიმს.
- ყოველთვის გახსოვდეთ, რომ თქვენი ამჟამინდელი მდგომარეობა დროებითია და მალე ყველაფერი კარგად იქნება.

• ჩემი შვილი 5 წლისაა, მას ლამით შეუმჩვენებ კომპანები ესიზმრება რა მასთან ჯრომბ მინვეს, სანამ არ რაიძინებს. მიწჩიეთ, რა გავჭყეთო.

თითქმის ყველა ბავშვს ეშინია სიბნელის. 7 წლამდე სიბნელის შიში სავსებით ნორმალური მოვლენაა. ნებისმიერმა ნეგატიურმა ცვლილებამ ბავშვის ცხოვრებაში და ახალმა პრობლემამ, შეიძლება, პროვოცირება გაუკეთოს ღამის კომმარულ სიზმრებს. ეს განსაკუთრებით დამახასიათებელია 6 წლამდე ბავშვებისთვის.

მაპროვოცირებელი ფაქტორი შეიძლება გახდეს როგორც ფსიქოლოგიური ტრავმა, ისე საცხოვრებელი ადგილის შეცვლა, ახალ სკოლაში გადასვლა, მშობლების დაშორება და სხვა. ყველა ამ ფაქტორმა, შეიძლება, ბავშვში ძლიერი სტრესი გამოიწვიოს. როგორც კი ბავშვი ისწავლის, თვითონ მოერიოს პრობლემას და ნახოს გამოსავალი, მისი ღამის კომმარებიც გაქრება.

გთავაზობთ რამდენიმე სასარგებლო რჩევას, თუ როგორ შეიძლება დავეხმაროთ ბავშვს, დაძლიოს შიში:

- ნუ მისცემთ ნებას, უყუროს ძალადობის სცენებით დატვირთულ ტელე-შოუებს და ფილმებს, განსაკუთრებით ძილის წინ.
- თუ ბავშვი ტირის, ჩაეხუტეთ მას და უთხარით, რომ საფრთხე არ ემუქრება.
- მანამდე იყავით ბავშვთან, სანამ არ დაწყნარდება და თვითონ არ გამოთქვამს სურვილს, დასაძინებლად წავიდეს. მოუყევით მას კეთილი ისტორია და დასაწყნარებლად წყალი დაალევინეთ.
- დაელაპარაკეთ სიზმრის შინაარსზე. უმეტეს შემთხვევებში, ეს სიზმარს ნაკლებად საშიშს გახდის. თუ მას არ სურს ამაზე საუბარი, ნუ დააძალებთ, სავარაუდოდ, ის მასზე მეორე დღეს მოგიყვებათ.
- ეცადეთ, საკუთარი ტრადიცია დანერგოთ, რომელსაც ძილის წინ ჩაატარებთ. როგორიცაა – ერთად ჩაის დალევა, ზღაპრის მოყოლა და ჩახუტება.

- თუ დილით ბავშვმა გაცნობათ, რომ კომპარები დაესიზმრა, დაამშვიდეთ და აუხსენით, რომ ეს ყველას ემართება და ამაში არაფერია სანერვიულო.
- ხშირად კომპარული სიზმრების მიზეზი სიბნელე ხდება და ამიტომ, შეგიძლიათ, ოთახში ღამის ნათურა ანთებული დატოვეთ.
- ეცადეთ, ოჯახში, შეძლებისდაგვარად, მშვიდი ატმოსფერო შეინარჩუნოთ.
- დაეხმარეთ ბავშვს სასაცილო ან კეთილი დასასრული მოუგონოს საკუთარ კომპარულ სიზმარს. ის გაანეიტრალებს სიზმრით გამოწვეულ ნეგატივს და შიშს. შემდეგში, როდესაც ბავშვი კომპარული სიზმრისგან გაიღვიძებს, ის თვითონ შეძლებს მოერიოს მის ნეგატიურ გავლენას.
- ძალიან მნიშვნელოვანია, ბავშვის დარწმუნება იმაში, რომ თქვენ ყოველთვის დაეხმარებით და დაცავთ მას.
- შეგიძლიათ, ბავშვთან ერთად ოთახში გაისეირნოთ და დაანახოთ მას, რომ საშიში არაფერია.
- დაიცადეთ, სანამ ბავშვი არ დაიძინებს და პერიოდულად შეიხედეთ მასთან, რათა აკონტროლოთ მისი მდგომარეობა.

შეეცადეთ, იზოვით კომპარული სიზმრების წყარო და მათი მაპროვოცირებელი მიზეზი. შემდეგ სცადეთ მისი გამოსწორება. თუ თქვენი ყველა გადადგმული ნაბიჯის შემდეგ, ბავშვს მაინც შეაწუხებენ კომპარები, აუცილებლად მიმართეთ ფსიქოთერაპევტს. მუდმივი ღამის კომპარების იგნორირება, არავითარ შემთხვევაში, არ შეიძლება.

- ***ამ ბოლო კროსს, ჩემი და ძარიან შეიკვარა. სამსახურში სიანური აღარ უნდა, ოჯახშიც ყველა ალოზიანებს, მეგობრებს იშვიათად ხვდება და ამბობს, რომ ისინი აღარ აინყურესებს. ამისხენით, რა ხდება და რით შემიძირა, სიყუაცია გამოვასწორო?***

თქვენი და ფსიქოლოგიური კრიზისის მდგომარეობაში იმყოფება. ხშირია შემთხვევები, როდესაც ჩვენი ახლობელი ადამიანი კრიზისულ მდგომარეობაში იმყოფება. ეს არა მარტო მისთვის, არამედ მისი ახლობლებისთვისაც მძიმე მდგომარეობაა. ყველას უნდა, დაეხმაროს ახლობელს, მაგრამ ბევრმა არ იცის, როგორ გაკეთოს ეს. უმეტეს შემთხვევებში, ადამიანს თვითონ შეწევს ძალა დაძლიოს სტრესი, ამიტომ ახლობელის დახმარება კარგი მხარდამჭერი იქნება მისთვის.

- იყავით ყურადღებიანი მსმენელი. კრიზისში მყოფი ადამიანი ხშირად ფიქრობს, რომ მას არ მოუსმენენ, ან თავისი საუბრებით ურთიერთობას გააფუჭებს ახლობლებთან. თუ ადამიანს თქვენთან საუბარი სურს, ყურადღებით მოუსმინეთ და აჩვენეთ, რომ მზად ხართ დახმარებისთვის. ახლობლების მხარდაჭერა წარმატების უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია. ზოგ ადამიანს დრო სჭირდება, რომ საუბარი დაიწყოს მტკიცებულ თემაზე. ასეთ შემთხვევაში, აგრძნობინეთ მას, რომ ყოველთვის მის გვერდით იქნებით და მზად ხართ, ნებისმიერ მომენტში მოუსმინოთ.
- ეცადეთ, სტაბილური გარემო და ჩვეული ცხოვრების სტილი შეინარჩუნოთ. ასეთი გარემო დაეხმარება მას საკუთარი რესურსების მობილიზებაში. ამიტომ, რამდენადაც შესაძლებელია, ეცადეთ, შეინარჩუნოთ

ცხოვრების ჩვეული სტილი და ხელი შეუწყოთ თქვენს ახლობელს, ჯან-სადად იკვებოს და მშვიდ გარემოში იყოს. ცხოვრების ჩვეული რიტმისადმი დაბრუნება, არის გამოჯანმრთელების უმთავრესი ფაქტორი.

- იყავით მომთმენნი. ძალიან მნიშვნელოვანია, არ გაბრაზდეთ და არ დაადანაშაულოთ ადამიანი არსებულ მდგომარეობაში. ეცადეთ, მეტი ყურადღება და თანაგრძნობა გამოიჩინოთ მის მიმართ. ფრთხილად შეაჩერეთ გამოთქმები და გახსოვდეთ, რომ ამ მდგომარეობაში ადამიანი ზედმეტად მგრძნობიარეა. აგრძნობინეთ, რომ გაბრაზებული და ნაწყენი არ ხართ მასზე და გესმით, რისი გადატანა უხდება მას. არ დაგავიწყდეთ ისეთი უბრალო სიტყვები, როგორიცაა „მე შენთან ვარ...“, „მე დაგეხმარები“ და ა.შ. მაგრამ ნუ შეპირდებით იმას, რის შესრულებასაც თქვენ ვერ შეძლებთ.
- ყურადღება მიაქციეთ ნებისმიერ ანომალიურ ქცევას, როგორიცაა ნარკოტიკების და ალკოჰოლის მოხმარება და საუბრები თვითმკვლელობაზე. ასეთ შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ მიმართეთ პროფესიული დახმარებისთვის.
- დააკვირდით სიმპტომებს. თუ ისინი დეპრესიულში გადაიზარდა, მაშინ სპეციალისტის დახმარება იქნება საჭირო.

ყოველი ჩვენთაგანი განიცდის წარმატებასა და წარუმატებლობას როგორც პირად ცხოვრებაში, ისე სამუშაოზე. როგორც წესი, ჩვენ ვახერხებთ მათთან გამკლავებას და ცხოვრების ჩვეულ რიტმში დაბრუნებას. კრიზისი დროებითი, ემოციონალური მდგომარეობაა, რომელიც, როგორც წესი, რამდენიმე კვირიდან რამდენიმე თვემდე გრძელდება. ადამიანი კრიზისულ მდგომარეობაში კარგავს სულიერ სიმშვიდეს და წონასწორობას, ვერ ებრძვის არსებულ მდგომარეობას. ასეთ ვითარებაში, ადამიანი საკუთარ უსუსურობას შეიგრძნობს და არ ისიც, როგორ მოიქცეს.

ემოციური კრიზისი მძიმე მდგომარეობაა, რომელიც ბევრ ენერჯის მოითხოვს. ადამიანთა უმეტესობას უნარი აქვს, საკუთარი ძალებით დასძლიოს კრიზისული მდგომარეობა შინაგანი რესურსების ამოქმედების და ახლობლების დახმარების გზით.

- ***ძაბილობით ერთი თვის წინ, ავსტრალიის სტრატეგიაში მოვეყვი. ეს საშინელება იყო. მაგრამ გავიარა ცხოვრება და ამ მოვლენის ამსახველი კაჩრები კვირვ მახსენებენ თავს და მგონია, რომ ეს კაცსტრატეგია ისევ და ისევ ხდება. რამით კომპარები მესიზმრება, მა-რიან გაციონანებული გავხი და ვფეთქები ყველა უნიშვნელი გამციონანებულზე.***

ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი სიმპტომები, ძლიერი ემოციური რეაქცია ტრავმაზე. ტრავმატული მოვლენა შეიძლება იყოს: ტერორისტული აქტი, ომი, სატრანსპორტო ავარია, ძალადობა, ახლობელი ადამიანის ავადმყოფობა და ა.შ. ასეთი მოვლენა ჩვენში ინვეს შიშს, უსუსურობის განცდას და, ზოგჯერ, მთელ სამყაროზე გაბოროტებასაც კი.

უმეტეს შემთხვევებში, განცდილი მოვლენა გარკვეული დროით რჩება ჩვენს ცნობიერებაში და დროთა განმავლობაში ქრება, რაც საშუალებას გვაძლევს, დავუბრუნდეთ ცხოვრების ჩვეულ რიტმს. მაგრამ არის შემთხვევები, როდესაც პოსტტრავმატული სიმპტომები პოსტტრავმატულ სტრესში გადაიზ-

რდება. ასეთ შემთხვევაში, ადამიანები ვერ თავისუფლდებიან ტრავმატული განცდებისგან და ისინი კიდევ დიდი ხნის მანძილზე ახდენენ გავლენას ყოველ-დღიურ ცხოვრებაზე.

პოსტტრავმატული სტრესი გარკვეული სიმპტომებით ხასიათდება: მოვლენის აკვიატებული ამოტივტივება ცნობიერებაში, ღამის კომპარული სიზმრები, მუდმივი შფოთვა და კონცენტრაციის უნარის დაკარგვა. სიმპტომატიკა შეიძლება დაიყოს სამ ძირითად კატეგორიად: განცდათა განმეორება — განცდები ტრავმის შესახებ კვლავ და კვლავ იჩენს თავს ცნობიერებაში. ასევე ხშირი ღამის კომპარები. მუდმივი განცდა იმისა, რომ ტრავმული მოვლენა არ დამთავრდა და ის მუდმივად მეორდება. შფოთვის მდგომარეობა. რეალობის აღქმაზე უარი — მისწრაფება გაექცე აზრებს, განცდებს და საუბრებს ტრავმაზე. თავის არიდება ტრავმასთან დაკავშირებული ხალხისთვის, საქმიანობასა და ადგილებისთვის. საყვარელი საქმიანობისადმი ინტერესის დაკარგვა. პოზიტიური ემოციების — სიყვარული, ბედნიერება — დანცდის და გამოხატვის სირთულე. მომავალზე ფიქრის და საუბრის სურვილის არ ქონა.

შფოთვა — ძილის დარღვევა. აგრესიის შეტევები. კონცენტრაციის სირთულეები. ცუდის მუდმივი მოლოდინი. დანაშაულის გრძნობა.

ქვემოთ მოყვანილი რეკომენდაციები დაგეხმარებათ, დაძლიოთ პოსტტრავმატული სტრესით გამოწვეული სიმპტომები.

- შეინარჩუნეთ ცხოვრების ჩვეული რიტმი. ნორმალურად იკვებეთ და იძინეთ. ფიზიკური მდგომარეობა უდიდეს გავლენას ახდენს სულიერ მდგომარეობაზე და ამიტომ, ნუ უგულვებლყოფთ მას.
- გაუზიარეთ თქვენს ახლობლებს ემოციები და აზრები ტრავმატული მოვლენის შესახებ.
- ექებეთ მხარდაჭერისა და სულიერი კომფორტის წყარო რელიგიაში.
- მედიკამენტოზური მკურნალობა ეფექტს იძლევა სტრესის სიმპტომების მოსახსნელად, როგორცაა – უძილობა, პანიკის შეგრძნება, ძლიერი შფოთვა. თუმცა, დღესდღეობით, არ არსებობს წამალი, რომელიც ყველა სიმპტომს ერთდროულად მოხსნიდა. ამიტომ, წამლები მხოლოდ ეხმარება ფსიქოთერაპიის პროცესს და არ ცვლის მას.
- მიმართეთ ფსიქოთერაპევტს დახმარებისთვის. მოუყევით მას იმის შესახებ, რაც განუხებთ და დამატებით ჩაიტარეთ გამოკვლევა, რათა გამოიკვლით სხვა დაავადებები. ექიმი დაგინიშნავთ წამალს, რომელიც დაძაბულობისა და შიშის გრძნობას მოგისხნით. მაგრამ გახსოვდეთ, რომ წამალი ეფექტს გარკვეული დროის შემდეგ იძლევა და მისი მიღება არ უნდა შეწყვიტოთ, თუ შედეგი მაშინვე ვერ დაინახეთ.
- **მე პა ჩემი შვირი თმის მსხვერპლი ვახებოთ პა ჩვენობა მოვლინა. მე შექარებით ავკირაპ ვაპავიყვანე ეს მოვრენა, მაგნამ ჩემი შვირი ძარიან შეიყვარა. საშინიარ ვალოზიანებურიბა, უჭირს აპამიანებთან კონსტაქსში შესვია. არ ასვენებენ ფიქრები იმის თათბაზე, რომ ის ვაპარჩა პა სხვები პაილოპუნენ. მიჩრჩიეთ, რითი პავებმართ მას.**

როგორც ჩანს, თქვენს შვილს პოსტტრავმატული სტრესი აქვს, რომელიც ძალიან მძიმე და დამთრგუნველი მდგომარეობაა როგორც თვით ადამიანისთვის, ისე მისი გარშემომყოფებისთვის.

ბავშვთა უმეტესობა, ადვილად გამოდის პოსტტრავმატული სტრესიდან მხოლოდ ახლობლების სიყვარულითა და მხარდაჭერით. ამიტომ, ყურადღებით უნდა ვიყოთ ბავშვის ქცევის მიმართ, რომ დროულად შევამჩნიოთ მასში სტრესის სიმპტომები.

შეგიძლიათ გამოიყენოთ ქვემოთ მოყვანილი პრაქტიკული რეკომენდაციები ბავშვის დასახმარებლად:

- აკონტროლეთ საკუთარი რეაქციები. ბავშვები საკუთარი ქცევის მოდელს იმ უფროსებზე დაკვირვებით ქმნიან, რომლებიც მნიშვნელოვან როლს თამაშობენ მათ ცხოვრებაში. ამიტომ, ეცადეთ, სიმშვიდე შეინარჩუნოთ და ბავშვსაც შთაუწეროთ.
  - მეტი ყურადღება დაუთმეთ ბავშვს. თქვენი ყურადღება დაეხმარება მას საკუთარი თავი უსაფრთხოდ იგრძნოს. ესაუბრეთ და აუხსენით, რომ ისეთი რეაქციები, როგორცაა შიში, ბრაზი და დანაშაულის გრძნობა, სავსებით ნორმალური რეაქციებია „არანორმალურ“ მოვლენებზე.
  - ესაუბრეთ ბავშვს მისთვის გასაგებ ენაზე. ნებისმიერი ინფორმაცია ბავშვს უნდა მიენოდოს მისი ასაკისა და განვითარების დონის გათვალისწინებით. ინფორმაციის სიჭარბემ შეიძლება დააფრთხოს და შეაშინოს ბავშვი. ნახანალებსეუთ ის საუბრებზე, მაგრამ არასოდეს დააძალოთ თუ მას ეს არ უნდა.
  - შეამცირეთ ბავშვის ხელმისაწვდომობა მასმედიაზე. აკონტროლეთ, რომ ბავშვმა არ ნახოს რეპორტაჟები და ფოტოები ტრაგიკული მოვლენების ადგილებიდან. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, წინა სასკოლო და უმცროსი სასკოლო ბავშვების შემთხვევაში. ასეთმა გადაცემებმა, შეიძლება, ღამის კომპარული სიმზრები და შიშები გამოიწვიოს.
  - ეცადეთ, შეინარჩუნოთ ცხოვრების ჩვეული რიტმი. დაარწმუნეთ ბავშვი, რომ ის იმყოფება სრულ უსაფრთხოებაში და სტაბილურობაში.
  - ყურადღებით იყავით სტრესის ნებისმიერი გამოვლენის მიმართ. არ გამოგრჩეთ ისეთი ფაქტები, როგორცაა – ღამის კომპარები და ტრავმატული მოვლენების ამსახველი თამაშები. ასეთი ქცევის მოდელი ნორმალურია გადატანული ტრავმის შემდგომ პერიოდში, მაგრამ თუ ის გაგრძელდა ერთი თვის შემდეგაც, მაშინ დაუყოვნებლივ სპეციალისტს მიმართეთ.
  - განსაკუთრებული ყურადღება გამართეთ გარდატეხის ასაკშიყოფ მოზარდებთან. იმ შემთხვევაში, თუ მოზარდი ფიქრობს თვითმკვლელობაზე, ცუდათ სძინავს და იკვებება, მოიხმარს ალკოჰოლს, მიმართეთ ექიმს, რადგანაც ასეთი სიმპტომები არ ქრება პროფესიული ჩარევის გარეშე.
  - დაეხმარეთ მოზარდს, რომ გადატანილი სტრესი აღიქვას, როგორც ცხოვრებისეული გამოცდილება და არა ტრაგედია.
- **გთხოვთ, მიზნით წოვონ რავეხმართ რა მოვექცე მეგობარს, რომელსაც მეუორე რაეოუპა რა ახრა სამინერ ფსიქოლოგიურ მრგომარეობაში იმყოფება.**

ფსიქოლოგიური ტრავმის შემდგომი რეაბილიტაციის პერიოდი საკმაოდ დამძლევი პროცესია და ბევრ ენერგიას მოითხოვს. არსებული სიტუაცია უარყოფითად მოქმედებს არა მარტო იმ პიროვნებაზე, რომელმაც ტრავმა გადაიტანა, არამედ მის გარემომოყოფებზეც: ოჯახის წევრებზე, მეგობრებზე და თანამშრომლებზე. ეს ისეთი სულიერი ჭრილობაა, რომლისგან რეაბილიტაციასაც, შეიძლება, საკმაოდ ხანგრძლივი დრო და წლებიც კი დასჭირდეს. ახლობლებს სურთ დახმარება, მაგრამ ხშირად არ იციან, როგორ გააკეთონ ეს.

თქვენ შეგნევთ ძალა როგორც საკუთარი თავის, ასევე ახლობლის დახმარების ყურადღების გამოხატვით, გვერდზე ყოფნით, თანადგომითა და მოსმენით. თუ თქვენმა ახლობელმა ტრავმა გადაიტანა:

- იყავით ყურადღებიანი მსმენელი. თუ ადამიანს თქვენთან საუბარი სურს, ყურადღებით მოუსმინეთ და აჩვენეთ, რომ მზად ხართ დახმარებისთვის. ახლობლების მხარდაჭერა ნარმატივის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია. ზოგჯერ, ტრავმაგადატანილ ადამიანს სურვილი უჩნდება, ისევ და ისევ, გაიხსენოს მოვლენის დეტალები, ამ დროს მზად იყავით, მოუსმინოთ მას, თუნდაც ეს ისტორია უკვე ასჯერ მოსმენილი გქონდეთ და ზედმეტად მიგაჩნდეთ. ზოგ ადამიანს დრო სჭირდება, რომ საუბარი დაიწყოს მტკივნეულ თემაზე, ასეთ შემთხვევაში, აგრძნობინეთ, რომ ყოველთვის მის გვერდით იქნებით და მზად ხართ, ნებისმიერ მომენტში მოუსმინოთ.
- ეცადეთ, სტაბილური გარემო და ჩვეული ცხოვრების სტილი შეინარჩუნოთ და ხელი შეუწყოთ თქვენს ახლობელს ჯანსაღად იკვებოს და მშვიდ გარემოში იმყოფებოდეს. ცხოვრების ჩვეული რიტმისადმი დაბრუნება არის გამოჯანმრთელების უმთავრესი ფაქტორი.
- ნუ მიიღებთ ნაჩქარევ გადაწყვეტილებებს. ძალიან მნიშვნელოვანია, არ გაბრაზდეთ და არ დაადანაშაულოთ ადამიანი იმაში, რაც მან გადაიტანა. ეცადეთ, მეტი ყურადღება და თანაგრძნობა გამოიჩინოთ მის მიმართ. თუმცა, თუ ადამიანი აგრესიულ ქცევას იჩენს თავის და გარშემომყოფების მიმართ, დაუყოვნებლივ მიმართეთ სპეციალისტს.
- ყურადღება მიაქციეთ ნებისმიერ ანომალიურ ქცევას, როგორცაა ნარკოტიკების და ალკოჰოლის მოხმარება, და საუბრები თვითმკვლელობაზე. ასეთ შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ მიმართეთ პროფესიული დახმარებისთვის.
- დააკვირდით სტრესის სიმპტომებს. შიშები, ღამის კოშმარები, აზრები ტრავმატული მოვლენის შესახებ სავესებით ნორმალური სიმპტომებია, რომლებიც ჩნდება ტრავმის შემდგომ პირველ კვირებში, მაგრამ თუ ისინი გრძელდება და ნორმალურ ცხოვრებას უშლიან ხელს, მაშინ პროფესიულ დახმარებას მიმართეთ.

IV ნაწილი

კვანთ ქართვი მოქმედი არასამთავრობო ორგანიზაციების მონაცემები

რუსთავი [სერ. კოდი 824]

1. სამოქალაქო განვითარების სააგენტო (CiDA)

დირექტორი: ზვიად დევდარიანი

საქმიანობა: ეროვნული ინტეგრაციის, თვითმმართველობის გამჭვირვალობის, მედიისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების განვითარების ხელშეწყობა

საკონტაქტო: ფიროსმანის ქ. 9/1

ტელ: 15 88 22, info@cida.ge, www.cida.ge

2. ასოციაცია „ქართველი ახალგაზრდები ევროპისათვის“

თავმჯდომარე: ალექსანდრე მეტრეველი

საქმიანობა: ახალგაზრდული კლუბები, ბანაკები, არაფორმალური განათლება.

საკონტაქტო: 899 77 84 04; georgianyouth@gmail.com

3. სიქა-საგანმანათლებლო ინიციატივების ქართული ასოციაცია

დირექტორი: ინგა პაიჭაძე

საქმიანობა: საგანმანათლებლო სისტემა, ახალგაზრდობა, ეკოლოგია, სამოქალაქო საზოგადოება

საკონტაქტო: მეგობრობის 12-56

ტელ: 15-13-58; 899 898 545, info@siqa.ge, www.siqa.ge.

მარნეული [სერ. კოდი 8 257]

1. აზერბაიჯანელი ქალების ასოციაცია საქართველოში

გამგეობის თავმჯდომარე: ლეოლა სულეიმანოვა

საქმიანობა: ქალთა უფლებები, კულტურა, ახალგაზრდობა, ინტელიგენცია

საკონტაქტო: მარნეული, რუსთაველის 77

ტელ: 893 20 50 65

2. სპორტული კლუბი „ფალავანი“

ხელმძღვანელი: კახა ბარათაშვილი

საქმიანობა: სპორტული აქტივობები და წრეები

საკონტაქტო: მარნეული, № 6 საჯარო სკოლა

ტელ: 893 26 83 86

3. ასოციაცია „ახალი ფერმერები“

გამგეობის თავმჯდომარე: რომან ტაბატაძე
საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა, ახლაგაზრდობა
საკონტაქტო: მარნეული, სოფელი წერეთელი
ტელ: 899 75 38 75

4. კავშირი რქი

გამგეობის თავმჯდომარე: თამარ გიქოშვილი
საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა
საკონტაქტო: მარნეული, სოფელი თამარისი
ტელ: 855 32 73 09

5. მარნეულის ახალგაზრდული ცენტრი

ხელმძღვანელი: ზაურ დარგალი
საქმიანობა: ახალგაზრდობის განვითარება, სამოქალაქო ინტეგრაცია
საკონტაქტო: მარნეული, ერეკლე ქ. № 6
ტელ: 855 20 67 44, ელ-ფოსტა: zaurdargalli@yahoo.com

ბოლნისი (სურ. კოფი 8 258)

1. ქვემო ქართლის თემთა განვითარების საზოგადოება

თავმჯდომარე: ჯემალ მაზანაშვილი
საქმიანობა: სოც. სფერო, ჯანდაცვა, განათლება, ეკოლოგია
საკონტაქტო: სულხან-საბა ორბელიანის ქ. № 101
ტელ: 855 54 21 79, dsimon@posta.ge

2. საქართველოს ახალგაზრდული ცენტრების კავშირი - აბნმ ბოლნისის ფილიალი

დირექტორი: ირმა ზურაბაშვილი
საქმიანობა: ახალგაზრდებისა და ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაცია
ახალგაზრდებისა და ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაცია,
საკონტაქტო: ოჩხიკიდის ქ. 86 ოჩხიკიდის ქ. 86
ტელ: 899 982 416, 877 933 955

3. ქვემო ქართლის საზოგადოებრივი საინფორმაციო ცენტრი

თავმჯდომარე: გიორგი დემურაშვილი
საქმიანობა: გარემოს დაცვა, სამოქალაქო განვითარება,
საკონტაქტო: სულხან-საბა ორბელიანის ქ. № 101
ტელ: 8(99) 219 211, bolnis@cenn.org

5. ქალი და სამყარო

ხელმძღვანელი: მარინე ბჟალავა

საქმიანობა: გენდერი, სამოქალაქო ინტეგრაცია, განათლება

საკონტაქტო: 9 აპრილის № 21

ტელ: 893 12 38 93, mbjalava@mail.ru

გარდაბანი [სერი. კოდი 8 272]

1. საზოგადოება საერთაშორისო თანამშრომლობა ქვემო ქართლში „ხიდი“

თავმჯდომარე: რუსტამ მაილოვი

საქმიანობა: ახალგაზრდობა, კულტურა, სამოქალაქო განვითარება

საკონტაქტო: გარდაბანი, აღმაშენებლის ქ. 32

ტელ: 893 66 38 52, ngo_bridge@mail.ru

2. ფერმერთა ასოციაცია „ლემშვანიერა-87“

თავმჯდომარე: მარიამ კოჭლოშვილი

საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა

საკონტაქტო: გარდაბანი, სოფელი ლემშვანიერა

ტელ: 899 54 66 17

დმანისი [სერი. კოდი 8 260]

1. ახალგაზრდობის მხარდაჭერისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის ცენტრი

თავმჯდომარე: ვასილისა მინაკოვა

საქმიანობა: განათლება, ახალგაზრდული პროექტები

საკონტაქტო: დმანისი, ცურტაველის № 57

ტელ: 899 29 19 82

2. ასოციაცია „განახლება 2007“

თავმჯდომარე: მერაბ სამადაშვილი

საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა

საკონტაქტო: დმანისის მუნიციპალიტეტი, სოფელი განახლება

ტელ: 899 92 51 14

3. ასოციაცია „აგროტექსერვისი“

თავმჯდომარე: გოდერძი დვენოზაშვილი

საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა

საკონტაქტო: დმანისის მუნიციპალიტეტი, სოფელი განთიადი

ტელ: 858 74 81 87

4. ასოციაცია „ლორე“

ხელმძღვანელი: ჯონდო ადუაშვილი

საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა

საკონტაქტო: დმანისის მუნიციპალიტეტი, სოფელი ლორე

ტელ: 899 47 73 60

თეთრინყარო [ქეი. კორი მ 25]

1. სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ასოციაცია

ხელმძღვანელი: გულიკო შოშიტაიშვილი

საქმიანობა: სამოქალაქო განვითარება, სოციალური სფერო, ეკოლოგია, ადამიანთა უფლებები

საკონტაქტო: ქ. თეთრინყარო, ლესელიძის № 36

ტელ: 899 25 70 40

2. კავშირი „მანგლისი სკალდი“

თავმჯდომარე: ხათუნა მელაძე

საქმიანობა: ეკოლოგია, სამოქალაქო განვითარება, თეთრინყაროს მუნიციპალიტეტი

საკონტაქტო: მანგლისი, გორგასლის № 11

ტელ: 857 11 06 12

3. სათემო კავშირი „იმედი-2006“

გამგებობის თავმჯდომარე: ლალი გელოვანი

საქმიანობა: სოციალური და ინფრასტრუქტურის საკითხები,

საკონტაქტო: თეთრინყაროს მუნიციპალიტეტი, სოფელი ხაიში

ტელ: 899 79 57 54

4. ასოციაცია „აღვეთელი 2008“

თავმჯდომარე: გიორგი გაიოზიშვილი

საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა

საკონტაქტო: თეთრინყაროს მუნიციპალიტეტი, სოფელი ჯორჯიაშვილი

ტელ: 895 36 13 12

5. „აჭარა 2008“

თავმჯდომარე: ნუგზარ შავაძე

საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა

საკონტაქტო: თეთრინყაროს მუნიციპალიტეტი, სოფელი სამღერეთი

ტელ: 898 41 83 02

ნაცა [ტელ. კოდი 8 263]

1. ასოციაცია „ეძანი“

თავმჯდომარე: ჯუმბერ ბახუნტარაძე
საქმიანობა: სოფლის მეურნეობა, ინფრასტრუქტურა
საკონტაქტო: ნალკის მუნიციპალიტეტი, დაბა თრიალეთი
ტელ: 858 25 73 48

2. კავშირი “სამოქალაქო ინიციატივები ნალკის რაიონში”

ხელმძღვანელი: ბერიანიძე ვასილ
საქმიანობა: სამოქალაქო საზოგადოების განვითარება
საკონტაქტო: ქ. ნალკა, კოსტავას ქ. №15ა
ტელ: 899 104 319

3. კავშირი “ნალკის სამოქალაქო ფორუმი”

თავმჯდომარე: ჩაკალოვი ჯონი
საქმიანობა: სამოქალაქო საზოგადოების განვითარება, განათლება
საკონტაქტო: ქ. ნალკა, არისტოტელეს ქ. № 6
ტელ: 899 42 77 82

4. კავშირი “დემოკრატიული განვითარებისათვის”

თავმჯდომარე: ხროიანი ნონა
საქმიანობა: სამოქალაქო საზოგადოების განვითარება, განათლება
საკონტაქტო: ნალკის მუნიციპალიტეტი, სოფელი ხაჩკოვი
ტელ: 899 90 67 32

5. კავშირი “ნალკის რაიონის ინტეგრაციისა და განვითარების ასოციაცია” საქმიანობა: იურიდიული კონსულტაციები, განათლება

საკონტაქტო: ნალკის მუნიციპალიტეტი, სოფ. ხაჩკოვი
ტელ: 899 14 20 55

6. კავშირი “კამურჯ-ხიდი”

თავმჯდომარე: გიორგი ჭაუჭიძე
საქმიანობა: ახალგაზრდობის ინტეგრაცია, განათლება
საკონტაქტო: ნალკის მუნიციპალიტეტი, სოფელი აიაზმი
ტელ: 893 47 17 30

V ნაწილი

ქვემო ქართლის რეგიონში ორგანიზებულ საქართველო რეგიონალურ ფონდებთან სტატისტიკური მონაცემები

დასახელება	მისამართი	დეენილების რაოდ.	ოჯახების რაოდ.
25 პროფ\ს ს\ს	ქვემო—ქართლი ბოლნისი დ. კაზრეთი	39	9
30-ე საშუალო სკოლა	ქვემო—ქართლი რუსთავი ნ.ლომოური ქ. N 6	47	22
აზერბაიჯანული სკოლა	ქვემო—ქართლი ბოლნისი დ.აღმაშენებლის ქ. N 40	1	1
აზოტის ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი VI მ/რ	127	37
აზოტის ქარხნის ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი ნ.ნიკოლაძის ქ. 5 ს.ს.	12	4
ამნემშენის ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი დავით გარეჯის ქ. N 21ა	14	5
გვარდიის ს\ს	ქვემო—ქართლი გარდაბანი დ.აღმაშენებლის ქ. N 23	66	19
ვაზიანი	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ს. ვაზიანი	204	75
ზოოვეტის ს\ს	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ს. კრწანისი	12	4
თბილსრესის ს\ს	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ი.ჭავჭავაძის ქ. N 3	162	58
ინტერნატის დასახლება	ქვემო—ქართლი რუსთავი გ.რჩეულიშვილის ქ. N 10ბ	7	3
ინტერნატის ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი გიორგაძის ქ. კორ. 24	1	1

კაზრეთის ს\ს	ქვემო—ქართლი ბოლნისი დ. კაზრეთი	12	5
კლუბი	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ს. კრწანისი	1	1
კრწანისი	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ს. კრწანისი	0	0
კრწანისი	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ს. კრწანისი	52	22
ლემშვენიერა	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ს. ლემშვენიერა	16	7
მადნეულის ს\ს	ქვემო—ქართლი ბოლნისი დ. კაზრეთი	28	9
მეტალურგიულის 3 ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი ბოსტან-ქალაქის ქ. 1 ს.ს.	69	30
მეტალურგიულის 4 ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი მ.კოსტავას გამზ. N 35	108	41
მეტალურგიულის 5 ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი ი.ჭავჭავაძის ქ. N 15	7	2
მეტალურგიულის 6 ს\ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი ბათუმის ქ. N 19	11	3
მინისტრთა საბჭოს დას	ქვემო—ქართლი გარდაბანი	61	21
პოლიტექნიკური ლიცეუმი	ქვემო—ქართლი რუსთავი გ.ნიკოლაძის ქ. კორ. 3	9	4
პროფ\ს	ქვემო—ქართლი გარდაბანი კ.ლესელიძის ქ. N 47	16	6
პროფ\ს 162	ქვემო—ქართლი რუსთავი XI მ/რ	165	40
რუბეროიდის ს\ს	ქვემო—ქართლი გარდაბანი დ.აღმაშენებლის ქ.	6	2

რუსთავის პროფ/ლიცეუმი	ქვემო—ქართლი რუსთავი ჟ.შარტავას გამზ. კორ. 4	143	53
ს/ბალი	ქვემო—ქართლი ბოლნისი ს. ქვემო ბოლნისი	1	1
ს/ს რუსთავმშენი	ქვემო—ქართლი რუსთავი VII მ/რ	103	36
ს/ს აზოტის ს/ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი დავით გარეჯის ქ. N 21	53	12
სამხედრო ქალაქი	ქვემო—ქართლი გარდაბანი ს. გამარჯვება	63	28
სოფ. კოდას ჩასახლება	ქვემო—ქართლი თეთრინყარო ს. კოდა	1170	440
ქ. გარდაბანის ჩასახლება	ქვემო—ქართლი გარდაბანი დ. აღმაშენებლის ქ. N 1	209	92
ქიმბოჭკოს ს/ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი XI მ/რ	84	37
ყოფ. სამშობიაროს შენობა	ქვემო—ქართლი რუსთავი XI მ/რ	325	103
ყოფ. სამხედრო ბაზა	ქვემო—ქართლი მარნეული დ. შაუმიანი	401	175
ყოფილი N 56 პროფ.სასან. N1ს/ საცხ	ქვემო—ქართლი რუსთავი გ.ლეონიძის ქ. კორ. 15	38	8
შ.პ.ს. 2 ს/ს 6	ქვემო—ქართლი გარდაბანი დ. აღმაშენებლის ქ.	42	14
ცდრ ს/ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი კ.ლესელიძის ქ. N 52ა	124	47
ვენდისპანსერი	ქვემო—ქართლი რუსთავი მშენებელთა 46	120	32
ცემენტის ქარხნის ს/ს	ქვემო—ქართლი რუსთავი 9 მაისის ქ. N 8	53	20

VI ნაწილი

**ქვემო ქართლის რეგიონში ღრგანელები
საქართველო მსოფლიოში რეგიონთა განვითარების
რეჟიმის განხორციელების მიზნით**

ბორნისი	73
კუსთავი	1455
გადაბანი	910
მარჯანი	401
თეთრწყალი	1170

